

RAZMERJE MED VSAKDANJIM GOVORNIM POSREDOVANJEM¹ IN PRIPOVEDOVANJEM

V prispevku poskušam na podlagi konkretnega terenskega zbiranja folklornih pripovedi na Bovškem ter opazovanja zvočne dokumentacije in transkripcij gradiva opozoriti na mejo, ko pripovedovalec, katerega jezik je narečje, prestopi iz vsakdanjega govornega posredovanja v fazo pripovedovanja. Iz primerjave zaokroženih pripovedi in diskurza pred in med njimi, lahko ugotovljamo, da je pri pripovedovanju povečana estetska funkcija. Pripovedovalec poskuša z izbiro stavčnih in besednih figur ter z nebesednimi sredstvi, glasovnimi in neglasovnimi, povečati dramatičnost in s tem pritegniti poslušalca. Razlike v jeziku vsakdanjega govornega posredovanja in pripovedovanja so lahko tudi posledica prisotnosti tehničnega sredstva za dokumentiranje.

folklorna pripoved, tekstura, nebesedno izražanje, govornjeni diskurz, pripovedovalec, stik s poslušalcem, folkloristika, dialektologija, besediloslovje

On the basis of collected oral literature from the Bovec area, and examination of audio documentation and transcripts, I would like to focus on the moment when everyday dialect discourse turns into narrative. Comparison of stories, and the discourse before and during them, leads to the conclusion that during narration the aesthetic function is increased. The narrator tries to maintain the listener's attention by increasing dramatization; this is achieved through both verbal and nonverbal figures. For further analysis, the obtained material has to be preserved by means of audio documentation. But the presence of audio devices has a psychological influence on the narrator, which also causes some of the language differences between everyday spoken discourse and narration.

oral narrative, texture, nonverbal communication, spoken discourse, contact with a listener, folkloristics, dialectology, text linguistics

Uvod

Slovstveni folklorist, ki zbira in raziskuje folklorne pripovedi, se srečuje z informatorji v najrazličnejših okoliščinah. Zbiranje gradiva na domačem terenu se zaradi poznavanja lokalne zgodovine in kulture ter prebivalcev, predvsem pa zaradi

¹ Besedna zveza *vsakdanjega govorno posredovanje* je v tem prispevku mišljena kot informatorjev govornjeni diskurz, ki poteka zunaj zaokroženih pripovedi. (Morda bi bilo ustrežnejše poimenovanje *pogovarjalni jezik* ali *vsakdanji pogovorni jezik*, vendar je bila za delovni naslov nastavljena omenjena besedna zveza in ji zato sledim tudi v članku.)

zmožnosti komunikacije v domačem narečju, izkaže kot prednost, saj so do raziskovalca domačina informatorji že od začetka bolj zaupljivi. Narečje, s katerim se raziskovalec obrne na informatorje, deluje manj uradno in pomaga pri premagovanju psihičnih preprek (treme, sramu, strahu) ter omogoča dostop tudi do bolj zasebnih položajev in s tem tudi do bolj intimnih zgodb, ki jih raziskovalec nedomačin ne bi dobil.

Pri zbiranju folklornih pripovedi delo na terenu načeloma poteka v dveh fazah, pripravljalni in aktivni (Ivančič Kutin 2003: 119, 120). V pripravljalni fazi raziskovalec poskuša s pripovedovalcem navezati neformalen stik, s sproščenim pogovorom v narečju ustvariti primerno neuradno razpoloženje ter z asociativnimi vprašanji ali eksemplarnimi pripovedmi motivirati pripovedovalca za pripovedovanje. V aktivni fazi informator začne pripovedovati. Pripovedovanje je po zaokroženi enoti, to je po folklornem dogodku,² do naslednje enote prekinjeno z veznim besedilom,³ ki sodi v okvir vsakdanjega govornega posredovanja. Pri ugotavljanju razlik med vsakdanjim govornim posredovanjem in pripovedovanjem je zato potrebno opazovati celotno srečanje z informatorjem.

Vsako srečanje s pripovedovalcem je enkratno, saj na njegov potek vpliva cel spekter okoliščin, ki so neponovljive: od sestave udeležencev, njihovih medsebojnih odnosov, razpoloženja, časa, prostora idr. Za opazovanje konteksta je dobrodošlo, da se zvočna dokumentacija začne že v pripravljalni fazi, toda nekateri informatorji privolijo le v snemanje zaokroženih pripovedi, medtem ko diskurza izven njih (pripravljalne faze in veznih besedil) ne dovolijo dokumentirati. Pripovedovalci torej natanko ločujejo med vsakdanjim govornim posredovanjem in pripovedovanjem.⁴

Spremenjena funkcija jezika pri pripovedovanju

Charles Bally je že živemu jeziku samemu pripisoval stilnost s tezo, da je govor izraz življenja samega in je zato vedno afektiven. Bistvo živega govora je, da reagira na vitalne sile in impulze, njegov namen pa ni ustvarjati estetskih učinkov: teži po lepoti, vendar ni to njegov cilj (Ocvirk 1981: 42). Glavna razlika med fazo vsakdanjega govornega posredovanja in pripovedovanja, ki jo torej pričakujemo, če izhajamo iz definicije, da je pripovedovanje umetnost narečij oz. govornega jezika (Stanonik 1999: 42, 43), izhaja iz spremembe funkcije: pri pripovedovanju je povečana estetska funkcija. Pripovedovalec to doseže z oblikovanjem besedila: z izbiro besednih figur v kombinaciji z nebesednimi.

Vsakdanje govorno posredovanje in pripovedovanje imata veliko skupnega, saj sta obe različici govornega diskurza,⁵ potekata iz oči v oči in sta usmerjeni h

² Folklorni dogodek je po A. Dundesu sestavljen iz treh prepletajočih se sestavin: teksta, teksture in konteksta. Rezultat folklornega dogodka je folklorna pripoved (prim. Stanonik 2001: 295).

³ Vezno besedilo predstavlja premor med posameznimi zaključnimi pripovedmi.

⁴ Informatorica iz Bovca me je pred pričetkom vsake pripovedi pozvala: »Zdaj bom začela, kar vklopi [diktafon].« Po koncu vsake enote sem morala snemanje spet ustaviti.

konkretnemu naslovniku. Pripovedovanje kot specifičen diskurzivni tip pa ima nekatere elemente poudarjene, predvsem dramatsko razsežnost.⁶ Pri pripovedovanju ni pomembna le vsebina (kaj), prav toliko ali morda celo bolj je važno, *kako* je pripoved izvedena.

Za govorjeno besedilo so značilni elementi, ki signalizirajo stik med pripovedovalcem, poslušalcem in sporočilom (pripovedjo). V anglosaksonski literaturi (Wales 1990: 130, 131) so ti elementi poimenovani s terminom *discours markers* oz. *discours signals*, kar v slovenščino lahko prevedemo z *diskurzivni signali*. Z njimi pripovedovalec zbujajo pozornost poslušalca, se obrača nanj, ga poziva, ogovarja in navidezno sprašuje.⁷ Na vsebinski ravni podkrepi vsebino, stopnjuje napetost, poudarja.⁸ Razkrivajo pa tudi pripovedovalčevo obotavljanje, neodločnost, razmislek.⁹ Diskurzivni signali s folklorističnega vidika teksture (folklornih) pripovedi pri nas še niso raziskani, z drugih vidikov pa se v zadnjem času z njimi ukvarjajo nekateri raziskovalci dialektologije in frazeologije.¹⁰

Ti elementi, tudi če primarno pripadajo drugim besednim vrstam, opravljajo načeloma medmetno funkcijo, saj imajo sporočanje-pragmatski pomen: izražajo razpoloženje, posnemajo šume in gibe, velevajo, prepovedujejo ali zapovedujejo.¹¹ Njihov pomen se nanaša izključno na situacijo in kontekst, odločilnega pomena pa je tudi intonacija (Stramljič Breznik 2002: 71).

Poleg besednih izraznih sredstev je pri pripovedovanju poudarjena tudi raba nebesednih, ki jih lahko razdelimo na glasovne in neglasovne (Wales 1990: 322, 323). Glasovna izrazna sredstva, ali po nekaterih avtorjih parajezik,¹² zadevajo prozodijo posameznih besed in stavkov, torej intonacijo, poudarek, melodijo, zven, barvo in zvočno razsežnost. Vse to je treba upoštevati tudi, ko govorimo o vrednosti jezika kot sredstva, s katerim ustvarjamo estetske učinke (prim. Ocvirk 1981: 46).

Neglasovna izrazna sredstva so komunikacija z obrazno mimiko, kretnjami rok in gibanjem telesa (Wales 1990: 322, 323). Z vidika folklornega dogodka so to prvine teksture, to je izvedbe folklorne pripovedi (Stanonik 1999: 51, 52). Pri pripovedovanju se nezanemarljiv del sporočilnosti prenese prav nanje. Kazalni zaimki *tam*, *tale* so navadno dopolnjeni z nebesednim prikazom. Še bolj to velja za

⁵ Diskurz je vsakršen strukturiran niz jezikovnih izrazov s sporočilnim ciljem, ne glede na zvrst, slog, namen, medij itd. (prim. Kovač 1994: 5).

⁶ Zelo tipičen primer razlike med običajnim govornim posredovanjem in pripovedovanjem je bilo mogoče opazovati med srečanjem s skupino lovcev v lovski koči. Pripovedi glavnega pripovedovalca so bile pravcate monodrame. Med posameznimi zgodbami, v premoru, ko je iskal idejo za naslednjo pripoved, se je umiril, diskurz je potekal brez dramatičnih insertov, morda kakšna šala ...

⁷ Z besedami in besednimi zvezami kot so: *ej!*, *oj!*, *poslušaj!*, *veš*, *ne*, *ti*, *moja vi*, *vidiš!*, *vidiš?*, *slišiš?*, *mislíš?*, *a?*, *e?* ...

⁸ Z medmeti in medmetnimi frazemi (s kletvicami, besednimi zvezami s sestavino *Jesus* ...) in s poudarjalnimi členki (*ja*, *ne*, *seveda*).

⁹ Medmetna mašila (*khm*, *eee* ...), pogosti vezniki in prislovi (*in*, *potem*: v bovškem govoru imata isto obliko *šie*), vprašanja (*kaj sem hotel povedati/reči*), premori.

¹⁰ Npr. Karmen Kenda Jež, Irena Stramljič Breznik, Nataša Jakop.

¹¹ Povzeto po Toporišič 2000: 451–463.

¹² Parajezik, ang. *paralanguage* ima različne definicije (prim. Wales 1990: 334).

prislov *tako*, saj zahteva dopolnilo. Ti elementi dramatizacije so posledica živega stika s poslušalcem (poslušalci).

Iz fonetičnih transkripcij nabranega gradiva je mogoče opaziti povečano rabo premega govora pri pripovedovanju, kar je tudi znak, da se je pripovedovalec prilagodil drugi funkciji. Za dramatizacijo besedila pri pripovedovanju so pomembni tudi spremni stavki, v skladu z njimi se pripovedovalec prilagaja različnim vlogam: »osebe« okarakterizira z glasovnimi sredstvi, s preskoki iz enega narečja v drugega ali v drugo socialno zvrst.¹³ Za dramatičen učinek in s tem za estetsko oblikovanost besedila je pomembna tudi izbira besednih in stavčnih figur, kot so ponavljanja, slikovite primere, ukrasni pridevki, rekla, eliptični stavki, dramatični sedanjik ipd.

Pripoved, ko jo prenesemo na papir, izgubi dobršen del tistega, kar je mogoče doživeti ob poslušanju (in gledanju) v živo. S »prevodom« v poknjiženo varianto jezika bi folklorne pripovedi izgubile tudi na ravni besedišča in skladnje. Z zgledi v nadaljevanju poskušam ponazoriti gostoto elementov, s katerimi pripovedovalec oblikuje besedilo.¹⁴ Fonetična transkripcija natančno sledi pripovedi, iz nje je mogoče razbrati dolžino in tonemskost vokalov. S krepkim tiskom so označeni diskurzivni signali, ločila (tudi dvojna in trojna) nakazujejo parajezikovna sredstva,¹⁵ besedne in stavčne figure so podčrtane, opombe v oklepaju pa opozarjajo na dopolnitve z neglasovnimi sredstvi.

Lov na divjega petelina

A: [...] **eee, nieměš kej!** Je d'jeu: »*Ne' xod ta čriēs!*« 'Jest sēm 'moū đevietnist liēt tejscà:jt. **Tà:užent udi:ču!!**, **tì:**, prí:đem γó:re x 'ɛdè:jčmo kri:žo – '**ziŋk – tì:**, γó:re je bla na *sú:xa smrieka*, **tì:**, γó:re sēm má:lo *pusiēku an puriēdču*. **Tì:**, sēm d'jeu: »*Tliē nùotār bùoš pà:ršu!*« Sēm γa slí:šu pa žiē prè:jšnju neđè:ljo. Prí:de, **tì:**, zjù:tro. Se je neřiēdu dà:n, **tì:**, *mà:γle so se ulēčwà:le*, šie je pəršu má:lo bùolj pò:zno ...

B: **Češēēēek ...**

A: ... *sēm γa pù:stu* γó:re pu mulētjè:rē – '**ziŋk – sēm γa pù:stu** ta x 'nēmo kà:mno. Je biū *ká:mēn ku na piramì:da*. Kaj k'rat sēm ga kà:zu γó:re. Sēm 'moū là:ške pētrò:ne, **tì:**, - '**bumf!** *Mà:γla je putēγnì:la, eŋkiēr pēteli:na!* Sēm šù: ukòu kà:mna γliēđēt, *so bli ko čēbiēle tem u sētò:ulje šariētēlŋē*. Šie sēm dubì:ū má:lo krjà:, sēm šù: dò:uka skùos, dó:le je bla pa na *kušà:ta smrieka*, *k,'ma vè:je cēlù: dò:uka đē tlà:.* (*Šepeta in kaže z roko:*) *Šlà:tēm dou spùot*, '**tik, 'tik, 'tik** – γa pa *ušlà:tēm tu 'nej jà:mē, tì:!* Sēm diēu xí:tro rukòu nežà:j, **vieš**, đē me ne upì:kne ...

pētrò:ne – naboji; γliēđēt – iskat; šariētēlŋē – delci iz šibernega naboja

Neslane žemljice

¹³ Druge socialne zvrsti se pojavljajo predvsem v dobesednih navedkih in okarakterizirajo osebo, o kateri oz. v vlogi katere pripovedovalec govori.

¹⁴ Pripovedoval je Zoran Pavlin, Goričica, 30. 4. 2001.

¹⁵ Ločila, ki ponazarjajo način izreke, ne sledijo pravopisnim pravilom: npr. končna ločila (klicaji, vprašaji) stojijo tudi sredi povedi za poudarjene ali glasneje izgovorjene dele.

B: Ku je blu pa s tèt:jstme žiemelcme neslà:nme? Ta je tuj dò:bra!

A: **Dì:jo pò:rko, jà:**

B: 'Dej puvè:j še tèt:jsto.

A: So xudì:l γuzd:rjē γor nē Γulubà:r diēlēt, ne, u'sak pundè:ljk, šie so pè:ršlē u sbuotex doḡ. Šie so uzilēlē tò:rbo – kar pu 'nēx dwà:jst žiemelc nùotər, bù:ške, k so bliē. So bliē **fi:iine**. Šieđē '**zej**, Frò:nc se je zá:bu 'soḡ diēt nùotər u žiemelce. Pè:pi je piēku, je puγrù:ntu, de so brēs sulì:, **ne**. Sēmù: zej, k je *stá:lo še tu ukò:p, stùopēs, ne* – stù:k çē nì:ma sulì: nùotər, nē *stó:ji u'kop, ne*.

C: A ja ...

A: **Ja, ja**. Kulkertulk so bliē, šie jēx je kar spiēku, **ne**, »Bùojō žiē puči:keļē.«

B, C, Č, D, E: **Hahahaha ...**

A: Prì:jo γuzdà:rjē!! Je d'jēḡ: »Dwà:jst žiemelc!« Je d'jēḡ: »Nē klà:d tì: žiemelce nùotər u nà:jlon, k publiēra 'soḡ nē siē!« je d'jēḡ Pè:pi. »Bieš, prekliēta mò:na hudì:čuwa!!!« je d'jēḡ. »Buoš tì: mé:ne tu prà:bu!« **Tì:**, je pè:ršu drù:x pundè:ljk: »Člò:bēk, nē zēmiēr, kar sēm t d'jew! Je pubrà:lo ūso sò:ḡ wēn z njēx!«

A, B, C, Č, D, E: **Hahahahaha ...**

je zá:bu – je pozabil; puči:keļē – ekspr. požvečili; nē klà:d – ne dajaj, ne polagaj

Surova jetra

A: [...] Šie sēm ji d'jēḡ [šepeta]: »A mà:te dwà: plà:dnja?« [oponaša ženski glas] »**Jè:jš**,« je d'jēla, »'zēkej nù:ceš?« Sēm d'jēḡ. »Dè:jte mē vi mé:ne dwà: plà:dnja!« Wēn z rù:ksoka sēm pubrà:ḡ tejste jè:tra, sēm jēx diēḡ 'fanj γor nē tèt:jste plà:dnje. Kar sērò:we!! Nùože, bi:lce, zobotrè:bce ...

B, C, Č, D, E: **Hahahahaha ...**

A: ... sēm jēx má:lo zriēzu tèt:jste jè:tra sēròwe, **ne**, in γor nē tē drù:γo má:lo sulì:, má:lo pò:pra, **a zestùopēs**, šie sēm pərmiēsu **tkù:** [pokaže z dvignjeno roko] wēn z ušterì:je wēn, ta u verà:ndo. »Žé:na je jè:tra žiē neprà:bla!« **tì:**. Šie sēm diēḡ ta nē mí:zo. **Aaaaajej, de jēx vù:dēš!!!** 'Jest sēm uzieu tèt:jste jè:tra, pì:knēm – '**ziņk** – sēm puĵà:du, **ne**. Še z nēlà:šč, de m je še má:lo tèt:klo krwà:wo **tliē dōuka skùos** [kaže po bradi]! »**Dì:jo pò:rko, tì:**, »Da te nì:je stì:x! žibò:tinja jè:dna!« An tu ūse'kop. Šie je zēčieu še Mù:rnik tē mlà:de jà:stē [ostali se vedno bolj smejejo], še Dà:do je zēčieu jà:stē, **tì:** – šie mo je tiēkēlno, jēx je puĵà:du kar pou ki:le! Dà:do! Pou ki:le jēx je puĵà:du, sērò:wēx jè:tər! **Tē puviēm, tì:**, je šlà: kurjè:ra mì:mo, so se dārè:xt ustà:blē an so ģliēdeļē, kej ģri:zēmo, smo bli kər̀wà:ḡ **tliē dōuka skùos** [kaže po bradi]. **Hihhi ...**

A, B, C, Č, D, E: **Hahahaha ...**

pì:knēm – ekspr. nabodem (na zobotrebec); kurjè:ra – avtobus; dārè:xt – ekspr. naravnost, prav za to; ģri:zēmo – ekspr. jemo

Dokumentiranje z avdiotehniko

Na vsako pripovedovanje vpliva kontekst, ki je sestavljen iz okoliščin časa, kraja, prostora, udeležencev ter njihovega vedenja, motivacije, trenutnega razpoloženja idr. V nadaljevanju je izpostavljena specifična okoliščina, to je uporaba tehničnega pripomočka za zvočno dokumentiranje. Snemanje povzroča psihološki pritisk na pripovedovalca, saj se zaveda, da trajen zapis omogoča ponovno poslušanje, analiziranje, vrednotenje ter možnost, da bo gradivo objavljeno ter s tem dostopno tudi drugim, ki trenutno niso ciljna publika. Zato »pazi« na svojo podobo, ki jo ustvarja z jezikom, tj. besednim in nebesednim, in seveda tudi z vsebino.¹⁶ Ker je namen pridobiti kar se da avtentično pripoved, je naloga raziskovalca, da se pripovedovalcu čim bolj približa.¹⁷ Nesproščenost hitreje mine, če je navzočih več udeležencev, najtežje je to premostiti ob srečanju z enim samim informatorjem.

Tudi če je diktafon vklopljen že prej, informator ve, da se je v trenutku začetka pripovedovanja začelo zares. Različica narečja vsakega posameznika je vedno odvisna od starosti, kraja in drugih življenjskih okoliščin (od izobrazbe, dela, kraja bivanja, stikov z ljudmi, javnimi občili ...), kljub temu pa je opaziti odstopanja pri pripovedovanju, glede na jezik, ki ga je informator uporabljal za vsakdanje govorno posredovanje pred pripovedovanjem.

To se na glasoslovni ravnini kaže kot večji ali manjši pomik v nadnarečno ali knjižno izreko, kar v primeru bovškega govora pomeni predvsem manj ukanja in izgovor nenaglašeni *e*, ki so sicer zreducirani v polglasnik (*žalust'n* → 'žalosten'). Na ravni besedišča je opaziti rabo nadnarečnih besed: veznik/ prislov *šie* → 'in, pa, potem'; veznik *an* → 'in'; *putr* → 'maslo'; *grozno zlo soudu* → 'ogromno denarja'. Zmanjša se ali izgine raba mašil (*eee*), vulgarnih besed in kletvic, mlajši informatorji pa opustijo sleng (*ful* → 'zelo, grozno zlo'). Na skladijski ravnini je najbolj opazna zamenjava arhaičnega pogojnika s knjižnim (*sem ga bil vzal, če sem ga bil imel* → 'bi ga vzal, če bi ga imel'). Pri večini dobrih pripovedovalcev spremembe jezika zaradi navzočnosti tehnike trajajo le krajši čas, dokler se nanj ne privadijo ali pozabijo.¹⁸

¹⁶ Pripovedovanje pripovedovalca, omenjenega v op. 6, se je ob vkloplitvi diktafona močno spremenilo: izgubilo je prejšnjo živahnost, izginile so kletvice, ki so bile pred tem pogoste, in sicer v funkciji poudarjanja, čudenja, stopnjevanja napetosti. Čez čas, ko je pripovedovalec na diktafon nekoliko pozabil oz. se je nanj privadil, se je pripovedovanje vrnilo v prejšnjo obliko, z vsemi izraznimi sredstvi vred.

¹⁷ Neformalen klepet v narečju o temah, ki so pripovedovalcu blizu (o otrocih, zdravju, konjičkih, življenju in delu) ima dokaj sproščujoč učinek. Zanimivo je bilo tudi srečanje s petnajstletnim informatorjem, ki se je začelo v dokaj formalnem vzdušju učitelj : učenec. Po nekajminutnem klepetu o nadaljevanju šolanja se je zgodila sprememba: postal je zgovornejši, uporabljal je začel sleng in me tikati. Pri poslušanju zvočnega posnetka tega srečanja sem opazila, da sem v želji, da bi se informatorju približala, podzavestno prva uporabila sleng. Psihološki učinek tega je bil tako rekoč takojšen, fant je kmalu začel sproščeno pripovedovati, toda pozor: pri pripovedovanju se je slenga izogibal, videti pa je bilo tudi precej besediščnih in skladijskih odstopanj od narečja, ki ga je uporabljal pred tem.

¹⁸ Pripovedovalec, katerega besedila so za zgled, je psihološki učinek že premostil, če to sklepamo na podlagi npr. rabe kletvic (prim. op. 16).

Sklep

Pripovedovanje folklornih pripovedi je posebna »višja« zvrst govornega jezika in ima zato nekaj posebnosti: povečana je estetska funkcija, ki jo pripovedovalec doseže z izbiro besednih in nebesednih figur, z njimi poskuša zbuditi in vzdrževati pozornost poslušalca (poslušalcev). Ta proces je zavesten, saj vsak, posebej pa dober pripovedovalec natanko ve, kdaj pripoveduje in kdaj ne. Zaradi sočasnega oddajanja in sprejemanja pripovedovalec sproti spremlja reakcije občinstva in se navadno v skladu z njimi tudi ravna. Razlike v jeziku vsakdanjega govornega posredovanja in pripovedovanja so lahko tudi posledica psihičnega pritiska, ki ga povzroča tehnično sredstvo za dokumentiranje ali druge okoliščine. Te razlike so navadno le začasne in po začetni tremi minejo.

Literatura

- Barbara IVANČIČ KUTIN, 2003: Raziskovalni položaji pri terenskem zbiranju prozne folklore. *Traditiones* 32/1. Ljubljana: SAZU. 117–124.
- Irena KOVAČ, 1994: *Analiza diskurza 2*. Ljubljana: Društvo za uporabno jezikoslovje. 5–10.
- Anton OCVIRK, 1981: *Literarno delo in jezikovna izrazna sredstva*. Ljubljana: DZS.
- Marija STANONIK, 1999: *Slovenska slovstvena folklor*. Ljubljana: DZS.
- Marija STANONIK, 2001: *Teoretični oris slovstvene folklor*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2002: Medmetni frazemi s sestavino bog v slovenščini in hrvaščini. *Studia slavica Savariensia* 1–2. Szombathely. 68–73.
- Jože TOPORIŠIČ, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja.
- Katie WALES, 1990: *A Dictionary of Stylistics*. London, New York: Longman.

Pripovedovalec

Zoran Pavlin, 30. 4. 2001, lovska koča na Goričici.

